

Lov om Fæstegodsets Overgang til Selveiendom.

(Lovforslaget findes Tillæg A. Sp. 1973—2012.)

Sindenburg: Det Lovforslag, som nu foreligger til Forhandling, tilfigter at afløse de Eiendomsindskrænkninger, som paahvile Fæstegjorden og det maa saaledes anses som Noget, der fra enhver Side er indrømmet og maa indrømmes, at det her er Opgaven at komme til et retfærdigt Resultat og dele de to Parter ligeligt imellem, om hvis Interesse der her er Tale, nemlig Godseierne paa den ene Side og Staten paa Bondestandens Begne paa den anden. Hvorvidt nu det foreliggende Forslag fyldestgjør den første Del af Opgaven nemlig at give Godseierne fuldstændig Erstatning for deres Eiendomsret til Godset, det skal jeg ikke indlade mig her paa at undersøge; jeg er fuldstændig forvisset om, at om man end med langt større Dygtighed end den, hvoraf jeg paa nogen Maade er i Besiddelse, kunde løse denne Opgave saa vilde det dog ikke lykkes i denne Forsamling at skaffe nogen Forandring i saa Henseende tilfæde i Lovforslaget, som det foreligger. Jeg skal kun bemærke, at jeg for mit Vedkommende tror, at Lovforslaget ikke i denne Henseende har løst sin Opgave. Men som sagt jeg skal ikke opholde mig herved, men indskrænke mig til at undersøge, hvorvidt Lovforslaget har løst den anden Del af sin Opgave, nemlig at øve Retfærdighed mod den Part, i hvis Interesse der her handles, nemlig Staten paa Bondestandens Begne. Det er jo Noget, som er fuldstændig erkjendt fra alle de ærede Medlemmers Side, som have bragt denne Sag frem, at her ikke er nogen Ret for den enkelte Fæster, som sidder paa Gaarden, ikke nogen Ret for Fæsterne og deres Familier som saadanne til Fæstestederne; men at denne Ret derimod tilhører Staten paa Bondestandens Begne. Det er altsaa denne, hvem Rettigheden tilkommer, og Opgaven maa da blive den, at finde en Udvei, hvorved det bliver muligt at fyldestgjøre det Formaal, at Afløsningens Fordeler tilfalde alle dem, til Fordel for hvem Byrden er lagt paa de omhandlede Eiend-

omme. I saa Henseende tror jeg ikke, at Lovforslaget er fyldestgjørende, thi et Blik paa det vil vise, at, medens det erkjendes, at det er Bondestanden i sin Helhed, altsaa ikke alene Gaardmænd, men ogsaa Husmænd og Andre, til Fordel for hvem Byrden er lagt paa det her omhandlede Gods, saa er der dog ikke Tale om, at nogen Anden end netop de nærværende Fæstere og deres Efterladte saa nogen Fordel gennem Afløsningen; med andre Ord, uagtet det erkjendes, at der ikke er nogen Ret for Fæsterne og deres Familie, gaar man dog i det Dieblit, der bliver Spørgsmaal om Afløsning, ud fra den samme Sætning, som man iforveien har fordømt, og bestemmer, at det ene og alene skal være til Fordel for de nuværende Fæstere og deres Efterladte, at denne Afløsning skal iværksættes. Dette anser jeg imidlertid både for uretfærdigt og uforskeligt eller udemokratisk og endelig, som Eiden nu er, for ukløgt. Forsaa vidt jeg har sagt, at det er uretfærdigt, tror jeg ikke, at det behøver nogen nærmere Udvikling, thi det følger ganske af sig selv, at naar en Flerhed af Personer har en vis Rettighed; og denne Rettighed borttages, saa maa Erstatningen tillægges alle de samme Personer, som have Rettigheden. Dette er saa indlysende, at jeg ikke forstaaer, det kan bestrides. Naar det er samtlige Behøere i et Hus, som have en Rettighed, saa kan man, naar man afløser denne, ikke indskrænke sig til alene at betale dem, som bo paa 1ste Sal, uden at tage Hensyn til dem, som bo i Kjaelderens, paa 2den Sal eller Kvisten. Dette kan ikke modsiges, og jeg tror heller ikke, at det nogensinde er modsagt, eller ialtfald at der er anført noget tilstrækkeligt Argument derimod. Der næst foruindrer det mig at se, at netop de Herrer, som have fremført Lovforslaget, saa fuldstændig have lukket Diet for det Krav, som den store Del af Befolkningen har paa at blive delagtiggjort i Afløsningens Goder. Det har altid stillet sig for mig saaledes, naar jeg har set de Herreres Virksomhed, at det var Hovedopgaven for dem at ophjælpe de Uforvænnedes Tilstand; jeg har altid troet, at dette var Opgaven for dem, naar Talen netop var om Menigmands Interesse, og jeg skal derfor